

לחם עוני - מצות מיוחדות למי שלא מסוגל לאכול מצות מקמח רגיל

מצה ללא גלוטן

לאיבוד בלישה ובאפיה. רק אחרי ניסיונות רבים הצליחו לאפות מצות עם טעם סביר, כי השיבולת שועל מטבעה קצת מרה, ורק אחרי כמה טחינות חוזרות ונשנות משתנה טעמה.

בגלל הטעם המר, היו שנים שעלה ספק אם אפשר לצאת בהם כדי אכילת מצה, כי נאכל רק לבריאות ולשם מצווה בלבד. אך היום הדברים השתנו והטעם סביר ואף טעים. מיותר לציין, כי אותם שרוצים לגוון במשפחתם במיני לחמים שונים, ופונים לקנות גם מלחם זה, נתקלים בסירוב מוחלט, להרגשת מייצרי הלחם הלחם הינו מיוחד לאכילת מצה ותו לא מדי.

לאחרונה התפרסם שנעשו מצות גם מכוסמין, ולטענת העוסקים במלאכה בחו"ל בעיר ויליאמסבורג טעמו דומה יותר למצה רגילה, וטעים יותר ממצות משבולת שועל, אך עדיין יש בו כמות קטנה של גלוטן, ולא מתאים למי שרגיש מאד במערכת העיכול, אלא למי שצריך להפחית את כמות הגלוטן במה שמכנים לפיו.

במאמר שפירסם הגאון רבי צבי וובר שליט"א במוסף שבת קודש (פרשת משפטים תשס"ג) הביא להסתפק בלחם שאינו יכול לבוא לידי חימוץ כמו לחם ללא גלוטן, האם אפשר לצאת בו ידי חובת מצה.

ברם, עם פירסום דבר עשיית המצות משבולת שועל, שאין בהם גלוטן, מנסיונות שנעשו בו התברר [לדברי ר' אפרים קסטנבוים] שאכן הוא מחמיץ כשאר בצקים וככל קמח רגיל, לכן נדרשנו לעניין שוב, ומרן הגרי"ש אלישיב שליט"א אמר שאפשר לברך עליהם ככל המצות, וכל אותם החולים יכולים לקיים בו את מצות החג בשופי.

גלוטן בכלל, נוהג רבי אפרים לעשות מחלקו הנכבד כל שנה מצות, ומחלקו השני מקיים לזרעים לשנה הבאה, ומהם יוצאים גידולים חדשים כמותם כבר כמה שנים.

לכל העולם יצא שמעם של המצות, גם בתי החולים מזמינים אותם, ומאות

לכל העולם יצא שמעם של המצות, גם בתי החולים מזמינים אותם * מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א אמר שאפשר לברך עליהם ככל המצות, וכל אותם החולים יכולים לקיים בו את מצות החג בשופי

של אנשים פונים לקבל מצות לליל הסדר לקיים עמם את מצות החג בכזית מצה עם ברכת אכילת מצה וברכת המזון.

אלו שאינם בני ברית, המוגבלים במחלתם שלא מסוגלים לאכול לחם, ומעוניינים לטעום טעם של לחם, אפילו פעם אחת בחייהם, נתקלים בסירוב מוחלט מרבי אפרים "הלחם הוא קדוש", מיועד רק לרוצים לקיים עמו מצות אכילת מצה ואפיקומן.

ייצור המצות הוא יקר מאד ומסובסד ע"י ר' אפרים הי"ד, כי נעשה מלכתחילה רק לציבור מצומצם, וחלק גדול מן הקמח הולך

הרב אריה גפן

"אחרי גיל ארבעים, השנה בחג הפסח הבעל"ט, יהיה הפעם הראשונה בחיי, שאוכל מצה כשרה בליל הסדר" - אומר בשמחה מופגנת ר' ליבוש ש. איש נעים הליכות בר אוריין מטורנטו. בכל העולם כולו ישנם עשרות רבות של אנשים נשים וטף, שלא יכניסו לפיהם את המצה המפורסמת והנודעה כ"לחם עוני" הרגיל, מבחינה רפואית הם מופרשים מכל סוגי המצות הקיימות בשוק, כי הדבר יכול ח"ו לעלות להם בחייהם!

עד לפני 18 שנה כמעט שלא היה מה לעשות לחולי ציאילק הקשים, מאחר ובכל לחם יש "גלוטן", והוא חומר המשבש להם את כל המערכות עד כדי סכנת חיים.

כדאי שנבין, הסבל של אותם אנשים שרגישים לגלוטן, אוסר עליהם לאכול כזית חלה בליל חג הסוכות, לא יכולים לטעום מאפיקומן, אין להם לחם משנה בכל שבת קודש, ולא יכולים לברך המוציא, וכן ברכת המזון כל השנה כולה.

רבי אפרים קסטנבאום הי"ד מלונדון נרתם לדבר בכל מרצו ומאורו, וחקר אחרי גידולי שיבולת שועל עם רמה מינמלית של גלוטן, עד שבס"ד הגיע לאיכר אחד שבאחת משדותיו נמצא גידולים של שבולת שועל ללא גלוטן בכלל! גידול מעוות משהו, נגד דרכו של הטבע, עד שדומה שלא נוצר אלא בשביל יהודים חרדים המעוניינים לאכול מצה בליל הסדר, כמו תינוק שנולד עם שש אצבעות ברגליו, מבחיר רבי אפרים בשיחה מיוחדת ל"מוסף שבת קודש - יתד נאמן".

עם גילוי הגידול המיוחד ללא

מאירת עיניים

בעקבות יצירה תורנית בשם "ספר הסומא" שיצא לאור, אנו נחשפים לעולמם של עיוורים. לעולם של אנשים שלא מוכנים להרים ידים ולומר "אני לא יכול". הספר יוצא לאור בחסות "בית חינוך עיוורים" ירושלים. חבר ההנהלה, ר' מיכאל פרץ שיחי, מספר גם על מוסד נוסף אותו הוא מנהל: "מועדון תעסוקתי לעורים קשישים", שם נמסרים מידי יום שיעורי יהדות מגוונים.

1234567

1234567

1234567

1234567

תראה". ובאמת, מחוץ לאותיות הגמרא הוא לא רואה כלום (סיפורי מן הרמ"ח).

עד שיראנה!

זקני ווילנא היו מספרים על תלמיד הגר"א שנתעורר בנעוריו אך לא פירש מאהלה של תורה. כל הימים היה שקד על משנתו, עד שהגיע למעלות רמות בתורה. הגר"א נטל על עצמו למצוא לו אשה, ואמנם נמצאה אחת מבנות ווילנא שהסכימה לבנות את ביתה עם הצעיר הסומא.

שמחתו של הגר"א ביום הכנסת תלמידו לחופה היתה מרובה, והיא הגיעה לשיאה לפני העמדת החופה. כאשר הושבנינים הובילו את החתן לכסות את הכלה בהינומא, פנה הגר"א ואמר: "חול" אמרו אסור לאדם שיקדש את האשה עד שיראנה". משהשלים הגאון את המשפט נפתחו עיני החתן הסומא, וכולם נוכחו בכוחו האלוקי של הגאון. בני הזוג ראו עולםם בחייהם, בניס ובני בנים (הגאון החסיד מווילנא).

הגר"צ פראנק זצ"ל סיפר: "זכורני שלפני ארבעים וחמש דנה, קיבלתי את פניו של הרב צבי הירש לעמפרט בכבוא לירושלים, והביא עמו את חיבור "פסקי הגר"א". אז סיפר שחיבורו זה עלה לו בביגוע רבה של שנים, עד שמתוך רוב עיון וכתיבה אבד מאור עיניו, ואחרי שנלאו למצוא מרפא לעיניו נסע לוילנא לקברו של הגר"א.

יודע ועד כי נקי אנוכי מעון הזה, ולא בי הוא. ועתה אם יש ביניכם מי ומי שלקחתי מידו מאומה או הטיתי הדין, יענה בי נגד השם ונגד כל הקהל הקדוש. ואם חף אנוכי מהפשע, יהי רצון שיפתחו עיני ויחזרו לי מאורי לעיני השמש, ויידע כל הקהל שיש אלוקים שופט צדק ואמת".

מיד נפתחו עיניו, הביט אל כל סביביו וקרא לכל אחד בשמו (אכן ספיר חלק א' עמוד י'). והחיד"א מעיד שהוא בעצמו ראה את חתימת ידו שנחתמה בעודו עיוור "וכמעט שאין האותיות ניכרות, כמי שלא ראה. וראיתי חתימתו אחר כך 'ד' ניסי חיים כפוס'". החתימה החדשה כבר היתה ב"כתיבה מאושרה" ואותיות ברורות.

סומים לסרוגין

באגרת אודות רבי חיים וויטאל זי"ע "מאור עיניו אין אתו עם מוהר"ר חיים וויטאל כי אם ג' שעות בלבד בכל יום ברא יבוא לו הראות, ואחר כך חוזר ומסתלק ממנו" (האר"י וגוריו. אגרת מאת הרב שלמה שלומל זצ"ל) עובדה אחרת סיפר הרה"ק רבי מרדכי חיים סלונים זצ"ל על קשיש שלמד בבית המדרש מתוך גמרא, ואילו את האנשים בבית המדרש הוא לא ראה. כאשר שאלו אותו על כך סיפר שהוא נכנס להרה"ק רבי משה צבי מסורוין זצ"ל לבקש ברכה למאור עיניו והוא נענה כך "אם תלמד תורה אז

הרב רפאל ברלזון

"ספר הסומא - כל עניני העיוורון באגדה ובהלכה". המחבר, הרב אריה וודריגו ליקט מלמעלה מאלף ספרים (!) חומר שקשור לנושא. לא כדאי להתייחס לספר כאל 'ליקוט' גרידא, המחבר הצליח לפתוח הרבה שערי אור חדשים ומרתקים בנושא העיוורון. לצד מאות ציטוטים מספרי הלכה ושות"ם לפי סדר השו"ע, מובאות מאות עובדות קצרות. מזה ומזה, לפניכם:

חכמת הרמב"ם

כאשר שימש הרמב"ם כרופא מלך מצרים טען שלא ניתן לרפא עיוור מלידה. רופאים אחרים בארמון המלוכה חלקו עליו. כדי להביך את הרמב"ם הציגו הרופאים בפני המלך ילד עיוור בן עשר. הילד, אמו וקרוביו שיקרו שהוא עיוור מלידה אבל הוא לא היה עיוור מלידה. הרופאים הכינו מרקחת וראיתו שבה לתקנה. הרמב"ם הבין את אשר נעשה, עמד והציג בפני הילד ניירות בצבעים שונים. הילד שאל על שמות הצבעים, וכאשר ענה 'אדום', 'כחול', הוכיח לכולם שהוא לא עיוור מלידה... (שבחי צדיקים)

השם ניסי - חיים כפוס

רבי חיים כפוס זצ"ל, היה דיין במצרים ונסתמא. והיו מרגנים עליו הבריות שחש ושלום נטל שוחד. רבי חיים קרא לאספה בה הודיע: "ידעתי רבותי שיש אנשים מרגנים אחרי, והשם